

Aan Provinciale Staten
Statencommissie Bestuur, Europa en Middelen

DATUM	19-6-2018	REFERENTIE	Françoise Beugelsdijk
ONS NUMMER	81D3873D	DOORKIESNUMMER	030-2582602
NUMMER PS	2018BEM62	E-MAILADRES	Francoise.beugelsdijk@provincie-utrecht.nl
BIJLAGE	-	PORTEFEUILLEHOUDER	Pennarts-Pouw

**Onderwerp Statensbrief: Ontvlechting Gemeenschappelijke regeling UW Samenwerking
(ambtelijke fusie tussen de gemeenten Montfoort en IJsselstein)**

Voorgestelde behandeling: Ter informatie

Geachte dames en heren,

Inleiding

Naar aanleiding van het besluit van de gemeenteraad van IJsselstein op 20 december 2017 tot beëindiging van de ambtelijke samenwerking met de gemeente Montfoort ('UW Samenwerking') is een ontvlechtingstraject gestart. Met deze statensbrief wordt u geïnformeerd over de voortgang van het ontvlechtingstraject tussen de gemeenten Montfoort en IJsselstein alsmede over de rol die wij als provincie op verzoek van deze gemeenten in dit traject vervullen.

Aanleiding

De raad van de gemeente IJsselstein heeft op 20 december 2017 bij amendement besloten tot het beëindigen van de ambtelijke samenwerking met de gemeente Montfoort welke verankerd is in de gemeenschappelijke regeling UW Samenwerking. Op 21 december 2017 heeft het college ter uitvoering van dit raadsbesluit besloten tot opheffing van de GR UW Samenwerking.

Bij ditzelfde amendement heeft de raad van de gemeente IJsselstein het college de opdracht gegeven om een formeel verzoek bij de Provincie Utrecht in te dienen om in dit ontvlechtigingsproces een rol te vervullen met als doel om de gevolgen van de ontvlechting voor zowel de gemeenten als voor de regio tot een minimum te beperken.

Voorgeschiedenis

Intergemeentelijke samenwerking staat al jaren hoog op de agenda van de gemeentelijke politiek. Zo ook in de gemeenten Montfoort en IJsselstein. Mede naar aanleiding van een onderzoek door Berenschot in 2011 naar de mogelijkheden tot samenwerking in de Lopikerwaardregio, hebben de beide gemeenteraden hun colleges opdracht gegeven om verregaande samenwerking te onderzoeken en met voorstellen hieromtrent te komen. Dit heeft geleid tot het ondertekenen van een door beide raden vastgestelde bestuursconvenant in 2012. Deze ondertekening was een van de stappen in het proces om de samenwerking te intensiveren met als uiteindelijk resultaat de operationalisatie van UW Samenwerking per 1 januari 2014. De samenwerking had als doel om:

- de bestuurskracht van beide zelfstandige gemeenten te versterken;
- een hogere kwaliteit van dienstverlening te realiseren;
- de organisaties te versterken door vermindering van de kwetsbaarheid en daarmee de continuïteit van de uitvoering te waarborgen;

- d) een gezamenlijk toekomstperspectief te realiseren;
- e) door middel van een bundeling van krachten een stevigere rol te spelen bij het behartigen van het gezamenlijke strategisch belang van de bescherming van het landschap in het Groene Hart.

Ondanks de diverse doorontwikkeltrajecten die de UW-organisatie de afgelopen jaren heeft gekend, is o.a. uit een bestuurskrachtmeting van IJsselstein (Berenschot, september 2017) en het Benchmark-onderzoek (Think Public, september 2017) gebleken dat de geformuleerde doelstellingen uit het bestuursconvenant niet gerealiseerd zijn en dat de problematiek van UW Samenwerking fors en langdurig is. Mede op basis van de resultaten van deze verschillende onderzoeken heeft dit de gemeenteraad van IJsselstein doen besluiten de ambtelijke fusie met Montfoort te beëindigen.

Essentie / samenvatting

Op basis van de verkennende gesprekken die wij met beide colleges hebben gevoerd, hebben wij besloten invulling te geven aan het verzoek van de gemeente IJsselstein om de regierol te vervullen in het ontvlechtingproces. Door alle partijen is de intentie uitgesproken om snel een einde te maken aan de onzekere situatie waar UW Samenwerking zich nu in bevindt zodat het vizier weer op de eigen toekomst gericht kan worden. Daarnaast speelt de zorg voor het personeel en de wens om de schade voor beide gemeenten zoveel mogelijk te beperken voor ons ook een belangrijke rol.

Om de onafhankelijkheid van het college van Gedeputeerde Staten te kunnen waarborgen hebben we besloten een externe procesbegeleider (Twynstra Gudde) hiertoe opdracht te geven. Deze procesbegeleider voert vanuit een onafhankelijke positie de overall regie en coördinatie op het totale proces, heeft hiertoe inmiddels een plan van aanpak opgesteld en stuurt op de bijbehorende planning. Beide gemeenten hebben de uitdrukkelijke wens uitgesproken om het gehele ontvlechtingstraject per 1 januari 2019 achter de rug te hebben. Deze door de gemeenten geambieerde planning van 1 januari 2019 wordt nagestreefd, maar lijkt erg ambitieus aangezien dit complexe proces in dat geval zeer vlotte besluitvorming op alle niveaus vereist.

Dat wij de regierol op ons hebben genomen, komt mede voort vanuit de taak die wij als provincie hebben ten aanzien van het bewaken van de duurzame kwaliteit van het openbaar bestuur op gemeentelijk niveau (bestuurlijk en ambtelijk) alsook op het regionaal niveau. We hebben gedrieën (Montfoort, IJsselstein en provincie) hetzelfde belang: een duurzame en krachtige gemeente met het vizier op de toekomst, mede gezien vanuit het verantwoordelijkheidsgevoel naar de eigen inwoners en regio toe. We hechten er belang aan te vermelden dat wij als provincie op dit moment niet in de autonomie van een individuele gemeente willen treden. Uitvoering geven aan organisatie-doorontwikkeltrajecten (zowel op bestuurs- als ambtelijk niveau) wordt volledig aan de gemeenten zelf overgelaten; daar zien wij geen rol voor onszelf weggelegd.

De regierol en onderlinge rolverdeling nader geduid

Het ontvlechttings- en invlechttingsproces kent twee lokale trajecten (de opbouw van de eigen ambtelijke organisaties) en één overkoepelend traject (de ontvlechting van UW Samenwerking):

- A) De gemeenten zijn zelf verantwoordelijk voor het opstellen van hun organisatiemodel c.q.-inrichtingsplan. Dit is een activiteit van de gemeenten zelf zonder provinciale betrokkenheid en (financiële) verantwoordelijkheid. De procesbegeleider bewaakt in deze fase een zorgvuldige voortgang en afstemming tussen beide gemeentelijke trajecten ten behoeve van het overkoepelende ontvlechtingproject.
- B) De procesbegeleider begeleidt de ontvlechting van de GR UW Samenwerking en de invlechting in de ambtelijke organisaties van zowel IJsselstein als Montfoort. Dit omvat (o.a.) een zorgvuldig plaatsingsproces van alle medewerkers in beide organisaties op basis van een sociaal statuut en andere van toepassing zijnde regels. Ook wordt in deze fase het benodigde liquidatieplan onder regie van de procesbegeleider opgesteld en aan de gemeenteraden ter besluitvorming voorgelegd.

De projectorganisatie bestaat uit een kernteam en een stuurgroep. De procesbegeleider is voorzitter van het kernteam. In het kernteam hebben naast de procesbegeleider de beide gemeentesecretarissen zitting. In de stuurgroep zijn Montfoort, IJsselstein en Provincie Utrecht bestuurlijk vertegenwoordigd. Gedeputeerde Pennarts vervult de rol van voorzitter in de stuurgroep. De voorzitter heeft geen stemrecht.

Meetbaar / beoogd beleidseffect

De geconstateerde problemen bij de samenwerking tussen Montfoort en IJsselstein zijn fors, langdurig en raken vele terreinen en niveaus. In het rapport van de recent uitgevoerde bestuurskrachtmeting (Berenschot, september 2017) wordt de bestuurlijke kracht van UW Samenwerking getypeerd als zwak.

Toename van de bestuurskracht van zowel de gemeente Montfoort als de gemeente IJsselstein is noodzakelijk om de opgaven waar de gemeenten voor staan en voor komen te staan het hoofd te kunnen bieden. Alleen al op basis van demografische ontwikkelingen en de grote maatschappelijke opgaven is het noodzakelijk dat vanuit gedeelde verantwoordelijkheid voor dit gebied, de vijf Lopikerwaardgemeenten (IJsselstein, Montfoort, Woerden,

Oudewater en Lopik) elkaar vinden en bereid zijn om middels (welke vorm dan ook van) samenwerking de krachten te bundelen. Gezien de huidige situatie waarin Montfoort en IJsselstein zich in bevinden vraagt dit in eerste instantie om een snelle maar zorgvuldige ontvlechting van UW Samenwerking zodat beide gemeenten het vizier op hun eigen toekomst kunnen richten. Onze regierol is met name daarop gericht.

Geschilpunten / onderhandeltraject

Op een aantal onderdelen zijn de beide gemeenten nog niet tot overeenstemming gekomen. Dit betreft;

- De vaststelling van de verdeelsleutel per 1 januari 2018 welke ten grondslag ligt aan de financiering van de ambtelijke organisatie UW Samenwerking;
- De verdeling van de kosten die met de ontvlechting gemoeid zijn;
- De schuldvraag; onderzocht wordt in hoeverre Montfoort een schadeclaim bij IJsselstein kan indienen vanwege het feit dat IJsselstein heeft besloten tot het beëindigen van de samenwerking.

Hoewel deze onderdelen inhoudelijk niet direct het ontvlechtigings- en invlechtingstraject raken, is het wel noodzakelijk dat op korte termijn besluiten hieromtrent genomen worden door deze gemeenten.

Wij hebben de gemeenten gewezen op de (on)mogelijkheden die Gedeputeerde Staten hebben als het gaat om geschillenbeslechting. Het is aan de (individuele) gemeente(n) om hier al dan niet beroep op te doen.

Wettelijke grondslag

Wij hebben diverse instrumenten tot onze beschikking om, indien gewenst en/of noodzakelijk, sturing te geven aan het proces. Wij kunnen de rol vervullen van bemiddelaar, geschilbeslechter, actor en toezichthouder. Hiertoe hebben we het volgende instrumentarium tot onze beschikking:

1. Artikel 174 Provinciewet: Ingevolge artikel 174 Provinciewet trachten Gedeputeerde Staten alle geschillen tussen in hun provincie gevestigde gemeenten in der minne te doen bijleggen -> GS als bemiddelaar.

Hieruit blijkt als zodanig een inspanningsverplichting.

2. Artikel 28 Wgr: Artikel 28 Wgr geeft aan Gedeputeerde Staten instrumenten voor de beslechting van de geschillen omtrent de toepassing (in de ruimste zin) van de regeling -> GS als geschilbeslechter.

Overige artikelen die van toepassing kunnen zijn, zijn voor dit moment niet aan de orde. Het betreft de rol als actor en/of toezichthouder.

In de huidige fase en met onze inzet van dit moment kan onze rol gezien worden als de rol van bemiddelaar, conform artikel 174 Provinciewet. Op basis van artikel 28 Wgr hebben wij de mogelijkheid om van bemiddelaar naar geschillenbeslechter te switchen.

Financiële consequenties

Vanuit onze rol als bemiddelaar en onze verantwoordelijkheid als provincie ten aanzien van het bewaken van de duurzame kwaliteit van het openbaar bestuur, financieren wij de externe procesbegeleider vanuit Twynstra Gudde. De opdracht is verstrekt tot uiterlijk 1 januari 2019 op basis van een vaste overeengekomen prijs. Indien de opdracht eerder beëindigd wordt dan 1 januari worden alleen de tot dan toe ingezette uren gefactureerd.

Concreet voorliggende vraag aan statencommissie / Provinciale Staten

U wordt verzocht kennis te nemen van de in deze brief beschreven informatie over de voortgang van het ontvlechtingstraject tussen de gemeenten Montfoort en IJsselstein alsmede over de rol die wij als provincie op verzoek van deze gemeenten in dit traject vervullen.

Gedeputeerde Staten van Utrecht,

De voorzitter,
De secretaris,

In afschrift aan:

*College van B&W en gemeenteraad van de gemeente IJsselstein
College van B&W en gemeenteraad van de gemeente Montfoort*